

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 4 frt. Fél évre 2 frt. Negyed évre 1 frt.	Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Nagy László. Segéd-szerkesztő: Hulimka Sándor.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők. Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.
--	--	--

Az öngyilkosság.

Budapest, 1887. nov. 15.

Nulla dies sine — linea.

Nincs nap, a melyiken öngyilkossági hírek rezgésbe ne hoznának egy-két táviró huzalt és egy-két szivnek a hurjait. Lassanként úgy hozzá szoktunk már ehhez, hogy nem is tartjuk rendkívülinek. Sokan vagyunk. Nem vesszük észre, ha valaki hiányzik közülünk, főként, ha az illető hiánya közelről nem érdekel s nem válik kárunkra, mert nem vagyunk sem rokonai, sem pedig — hitelezői.

Pedig minden egyes öngyilkosnak a története érdemes lenne rá, hogy gondolkozóba ejtsen egy-egy tudós koponyát. Hiszen ha születnék annyi tudós, mint a hány öngyilkos van!..

Minden öngyilkosság egy-egy tragédia, minden öngyilkos egy-egy elbukott tragikai hős. És talán épen azért nem érdeklődünk irántuk. A mai kor gyermeke nem szereti a tragédiát s ha már még is foglalkoznia kell vele, akkor is a „saját külön“ tragédiája érdekli legközelebb-ről, mert annak az éltető eleme az ő sirásója. Hiába, — hiába, mi következtetések maradunk a közmondáshoz: nem akarunk tanulni a — más kárán.

Én istenem, pedig mennyit tanulhatnánk azokból a tragédiákból! Mennyi életbölcsséget lehetne azokból meríteni! Megláthatnók belőlük, miként sodorhat szándékos — vagy sokszor véletlen — ballépés miatt az élet tengerének legveszedelmesebb örvényeibe az áradat; — meggyőződhetnénk felőle, hogy miként vezettethetjük magunkat a legbonyolultabb labirinthekbe, melyeknek nincs kivezető utjok, ha egyszer kiszalasztottuk, elvesztettük kezünkbl az élet Ariadne-fonalát; megláthatnók, miként

kuszálhatjuk össze sorsunk szárait oly gordiusi csomóvá, melyet csak ketté vágni lehet; és meggyőződhetnénk felőle, hogy a legaranyosabb kedélyü pillangó is addig kering a mécs égő lángja körül játékból, kedvtelésből, míg lassanként elperzseli szárnyait s ha himes szárnyait elveszté: a mindent megemésztő lángba kerül.

És levonhatnók mind ebből, tanulságul a többek közt azt is, hogy nem jó a tüzzel játszani annak, a ki maga is égő agyagból van gyurva, — s hogy nem észszerűen eselekszik, a ki rozszant naszáddal tengerre megy, főként ha nem ismeri annak veszélyeit s ninesen biztos keze a hajó kormányozásához. Mert a biztos kéz, az itt a földolog.

De hát vajjon hányan mondhatják ma el, hogy biztos kezük van?! Ma, a mikor a szenvedélyek s az idegesség századát éljük. Bizonyára csak igen kevesen. Legalább erre engednek következtetni a naponként nemcsak ismétlődő, de egyszersmind szaporodó öngyilkosságok, melyeknek látszólag titkos rugói vannak, de végeredményben mindannyinak egy a rugója: a szenvedély, mely határt nem ismer s az idegességtől gyöngült kéz, melynek petyhüdt izmaiban nincs annyi akaraterő, hogy a válságos határpontra érkezett szenvedély gyeplőszárát erősen tartva, ne engedje azt ésnélkül rohanni, hanem visszarántsa, a mig nem késő, még az örvény széléről is, mondván: hó, megállj, ne tovább!

Ilyen kézre lett volna szüksége annak a szép asszonynak is, a ki ellen férje most nem rég válópert indított a mézes hetek első napjaiban, mert azt vette észre, hogy az „elért ideál“ morphinista: azaz: naponként bevesz abból a méregből, melyhez ha valaki hozzá szo-

kott, nehéz elszokni tőle, minthogy jól eső érzést, — kéjes, kábult álmot kelt az emberben. Ha ilyen keze lett volna a nőnek, ha lett volna akarateréje, bizonyára megpróbálta volna férje kedvéért lemondani a morhiumról és az sikerült volna is neki; így azonban később volt elválni, mert szerinte: „egy esőpp abból az italból nagyobb kéjbe ringat, mint száz férfi ölelő karja.“ Ez, ha jól emlékszem, Párisban történt, de Páris, — fájdalom, — e tekintetben aligha tul tett rajtunk. Nálunk, a fővárosban néhány hónappal ezelőtt, egy általánosan ismert, nagy reményekre jogosító fiatal orvos tovább ment egy lépéssel, mert öngyilkosságot követett el, minthogy neje kívánságára nem birt lemondani a naponkénti morhiumról. Ez a szomorú eset — azt hiszem, — idealisan szép illusztrációja annak, hogy mennyire erőt vehet valakin a szenvedély.

De már ma annyiféle az öngyilkosság, hogy szinte „kategóriákba“ lehetne osztani. S ha ezt megtennők, úgy az előbbi osztályba tartoznának az ugynevezett reménytelen, vagy viszonzatlan, avagy megcsalatott szerelem miatti öngyilkosságok is, mert itt is egy szenvedélyről lemondani nem tudás képzelete az öngyilkosság rugója.

Még egyszer mondom: a titkos rugó, a szenvedélyről való lemondani nem tudásnak csak a képzelete, mert a valóságban ritkán áll így a dolog. A valóságban, a tapasztalás szerint, azok, a kik azt hitték, hogy sohasem fognak tudni lemondani szerelmükről, — ha nem is könnyebben mint más, de ép oly könnyen elfeledték idővel az „elfeledhetetlen“, s egy újabb szerelem boldogító verőfényén sütkéreztek, mely ép ugy hatalmába keríté őket, mint az első, melynél csalatkoztak, vagy egyszerűen nem találtak viszonzásra.

TÁRCZA.

A rezervista szerelme.

— Elbeszélés. —

Irta: Bihari Kálmán.

(Folytatás.)

12

A harcز nemsokára az egész völgy hosszában kifejlik. Három oldalról nyomulnak harczosaink a magaslatok felé, hosszú láncolatban. A fegyverek dörgése elnyomja a vezényszót, a trombitaharsogást. Itt-ott egy katona lebukik, vérével festve a mezőt. Egy uj, fájdalmas hang a sebesültek jajgatása, a haldoklók kinos hörgése vegyül a zürzavar hangjai közé. Nagyon rossz hely ez a támadónak. Mig a völgyön áthatolnak, nincs fedező hely, ninesen egy bokor sem, a mely védelmet adna a golyó ellen. Mindegy, előre kell haladni! Minél hamarabb érik el a magaslatokat, annál kevesebb lesz a veszteség. A golyók süvöltve ftyölnek a katonák körül; a löporfüst, a kiabálás, a vér látása mintegy elkábitva az idegeket, vad indulattal tölti el a harczolók lelkeit.

A csapatok idestova hullámszanak, keresve a védetebb helyet, az alkalmasabb előnyomulási utat. Most már ugy sem lehetne visszafordulni, már egészen a magaslaton levő ellenség lőtávolában vannak s a visszavonulás a fedetlen völgyön végveszély lenne nekik. Egy-egy bajtárs elmarad, másik áll a sebesült helyére. Vakmerően válik ki néha a tető fái közül egy-egy sötét alak, öklével fenyegetve a „svaba“-k felé, ezernyi golyónak kitéve, bámulatos merészséggel vesz célba valami tisztet és

lövését ritkán hibázza el. A mi katonánk alig tudja, hogy hova célozzon; az ily örült vakmerőkön kívül a többi jól meghuzódik, csak ritkán tűnik elő az erdő zöldjéből a piros fez; ez aztán jó célpont. Keveset lehetne ártani nekik, ha az ágyuk nem dolgoznának. Midőn egy-egy löveg, mindent törve, zuzva a fák közé csapódik, száraz csattanással durranva ott szélylyel: vad ordítás és láрма, jajgatás árulja el, hogy jól talált. Ettől fél ez a nép; a puskatüzélést, melynek maga is mestere, bátran állja. Leül a fa tövébe a keleti népek sajátságos guggoló helyzetében, mellette a földön egy rakás töltény, a handzsárját maga elé a földbe szurja s annak félhold alakban végződő markolatára helyezi a puszkacsőt és ugy tüzel egész hideg vérrrel.

Végre hosszú, kinos, fárasztó előnyomulás után a magaslatok lejtőjéhez ér a támadó sereg. A trombiták rohamra harsannak, fel a szuronyt, előre! Összezárul a csatárláncz s rohanó léptekkel indulnak a hegynek fölfelé. Pokoli tüzelés fogadja őket, a sorok megbomlanak — és vissza kell huzódni a lőtávolon kívül, hogy a megtizedelt csapatok egy kis pihenés által uj erőre kapjanak.

A hegyoldal sebesültekkel van borítva, a kiket bajtársaik nem tudtak magukkal visszahozni. A bosnyák ujra jelét adja állati vakmerőségének és vadságának. Nehányan kijönnek a fák rejtekéből a nyílt hegyoldalra és éles handzsáraikkal levagdálják a sebesült, kinjaik közt vergődő katonák fejét, magasra emelve rázzák a visszavonult csapatok felé, nem törődve a fölháborodott katonák záporként szórt golyóival. . . E vadak némelyikét eléri végzete, golyótól találva áldozata mellé rogyik, — némelyik sértetlenül huzódik vissza buvóhelyére, le-gördítve a lejtőn a levágott fejeiket bajtársaikhoz.

Meg kell a rohamot ujitani. E magaslatok elfoglalása mindnyájunkra élet-halál kérdés. Ujra kezdődik a halál aratása. Most már csapataink némelyike feljut a magaslat tetejére, honnan lövéseit biztosan intézheti a felkelők közé. Másik csapat egy-egy mellvédet rohan meg, a hol ember ember ellen küzd; csattog a szurony, a handzsár, a puskatús. Ez a legborzasztóbb jelenete a csatának. Mindkét fél utolsó erejét feszíti meg, a gyöngébb számára nincs kegyelem. Némelyik század meghátrál egy pillanatra, hogy ujra annál nagyobb dühvel rohanjon előre. Nem lehet tudni, melyik félre hajol a győzelem. A harci dühön erőt vesz a roppant kimerültség, éhség, szomjuság; ugy látszik, mintha lankadás állana be mind a két részen. Itt, egymással szemben, nem birnak egymással s a sikertelen küzdelemben kimerül a tulcsigázott erő.

E perczen harsány csatakiáltás zendül meg a küzdő csapatok háta mögött s a vad zajban is kihallatszik a harsány dal:

„Megmutatjuk mi az egész világnak:
Nincs párja a Mollinári bakának!“

Igen, ők vannak itt, a magyar sereg színevirága, a szerajevói és mokrói hősök: a Molináribakák. Megszokták ők már a harczot, játék az nekik csak. Megmutatják most ezeknek az ujoncz ezredeknak, hogy kell a bosnyákkal harczolni. A mint tömegben nyomulnak előre, a fölkelők ágyuiból néhány golyó hull közéjük. Sebak, tudják ők már annak is a módját, nem sok kárt teszen az. Harsogó „hurrah“ kiáltással rohanják meg az ágyukat, néhány percz alatt kezeikben vannak azok. S aztán tovább, a legsűrűbb golyózápor közel!

(Folyt. köv.)

És még is, hányan roskadtak már össze egy ilyen súlytalan, üres kosár sulya alatt; — hányan követtek el reménytelen szerelem miatt öngyilkosságot; mert csak kevés emberben van annyi erő, hogy lemondani tudjon, még akkor is, ha az a lemondás nagyon fájdalmas!

„Vagyok olyan legény mint te,
Vágok olyan rendet mint te.”

Azt mondja a nóta. Nos, ha szabad a nótanak így énekelni, akkor talán tölem sem vehető dicsekvésnek, ha azt mondom, hogy én is vagyok annyira idealista, mint sok más. Én is tudni fogom ép oly hévvel szeretni az ideálmot — ha majd föltalálom, — mint sok más. És én előttem sem lenne semmi becse, még csak értéke sem az életnek, ha viszonzatlan, vagy tán megcsalatott szerelem marcangolná a szívemet, — hanem azért én nem lennék öngyilkos.

Mert mi az öngyilkosság?

Szándékos megrövidítése, megsemmisítése az életnek.

S mi az élet?

Ha nem is hódolunk a vallás tanainak, ha nem is hiszünk, hogy olyan valami, a mit egy napon kölesön kaptunk, oly célból, hogy használjuk saját belátásunk szerint, míg letelik a terminus, a mikor a tulajdonos visszakéri; — ha nem is hiszünk ezt, pedig jó lenne hinni, — de annyi bizonyos, hogy bizonyos kötelességeket ró reánk. Mekkora önzés kell már most ahhoz, hogy mert nekünk nem paszsió az élet, vessünk véget neki, még ha ennek következtében kötelességeinket nem teljesíthetjük is.

Mekkora önzés kell például ahhoz, hogy egy családapa családját támasz nélkül hagyva, öngyilkossá legyen, mert rossz spekuláció, könyvelői pazarlása, avagy önhibáján kívüli dolgok inségbe sodorták. Vagy megfordítva: mekkora önzés kell ahhoz, hogy egy ifjú öngyilkossá legyen, mert csalatkozott ideáljában; — és ez által minden reményét szétoszlatta annak a családnak, mely mindenét fölállozta érte.

És ez esetekkel mégis mindennap találkozunk. Pedig az öngyilkosok maguk is jól tudják, hogy nem úgy cselekednek, a hogy a kötelesség parancsolná; bizonyítja ezt, hogy rendszeren bocsánatkérő leveleket hagynak hátra. De hát hiába, nincs erejük lemondani, tünni, kinlódni, szenvedni. Azt hiszik, hogy csak boldog embernek való az élet s hogy a ki tegnap ludmájpásteomtól csömört kapott, az ma nem élhet meg — rozskenyérral.

Másokat meg az álszemérem kerget a halálba. Jó módban növekedtek, jó életmódhoz szokták és gentryskedtek, a míg volt miből, ha pedig a kész elfogyott, méltóságukon alulnak tartják dolgozni. Hiszen dolgozni, az a paraszt sorsa. Furulyával járni, az meg a zsidóé. Az igazi ur, az a készből él. És inkább öngyilkosságot követnek el, sem hogy dolgozzanak, mert becsületesebbek, sem hogy sikkaszanak. Már tudniillik az a ki. De nem mindenki. Mert furcsa dolog az a becsület, a modern morális felfogás szerint.

Az például, a kinek a tyukszemére hágtak s nem hívta párba, az illetőt, az nem becsületes ember, valamint az sem, a ki kártya-adósságát 24 óra alatt ki nem fizeti; — de a ki a szabójának egy élet minden 24 óráján adósa marad, vagy a ki suszterével gorombásodik, mikor az lakkezipője árát követeli, az — talpig becsületes ember maradhat, ha racsosolni tud és nincsen zsírfolt a kockás kabátján. Valamint hogy becsületes ember, a ki — nem tudva kifizetni kártyaadósságát, — öngyilkos lesz; föltéve, hogy nincs gazdag nagybátyja, a kinek nevére váltót hamisíthat, melyet aztán a lejárat napján bevált a nagybácsi, hogy lemossa a szennyet öcsce nevére. S ha az megtörtént, akkor a „világ” nem lát csorbát a fiatal ur becsületén. Nem is tanácsolnám neki különben, hogy lácson, mert az a fiatal ur büszke a becsületére és jól forgatja — a kardot.

Az a kérdés, vajon nincs-e hát egyáltalán az öngyilkosságnak létjogosultsága?

Van.

Van pedig akkor, ha valaki elvesztette azt, a mi nélkül nem szabad élni: a becsületet; de itt az igazi, morális becsület értendő. Van továbbá jogosultsága, ha valamely szent célért, eszméért, a hazáért történik. Ezek a legritkábban okai az öngyilkosságnak.

Végül van rá eset, hogy az öngyilkosság nem jogosult, de nem is elítélendő föltétlenül. S ezek az igazi részvételt keltő öngyilkosságok, melyeknek hősei ugynevezett „szerencsétlen furulyások.” Megpróbálnak mindent, de semmi

sem sikerül, bármihez fognak, távol van attól az isteni áldás s a lassu éhenhalás és öngyilkosság közül természetesen az utóbbit választják. Hasonló okból követnek el öngyilkosságot a gyógyíthatatlan betegségben szenvedők. S ki merné őket elítélni azért, mert nincs erejük lassu halállal halni meg!

S ha mind ebből levonjuk következtetéseinket, be kell látnunk, hogy — a féligmeddig jogosult esetektől eltekintve, — a szervezetnek bizonyos gyöngye volt a helyzetnek e miatti megünzése tesz hajlamossá az öngyilkosságra. S ha ezt beláttuk, tovább haladva egy lépéssel, azt is el kell ismernünk, hogy a valódi gyógy mód egyes-egyedül a fenti gyöngeségnek, mint oknak megszüntetésében rejlik s hogy minden egyéb gyógy mód csak palliatív eljárás, csak tüneti kezelés. Arra kell tehát törekedni mindenkinek, s arra kell szoktatni már a gyermekket, hogy tanuljon meg a maga lábán járni, jót, rosszat elütni; — és határozott foglalkozásra kell oktatni, melylyel megkeresheti mindennapi kenyerét s nem kellend várnia, hogy az égből hulljon alá számára. A szellemi művelés mellett kiváló gond fordítandó a testre, mert erős testben erős lélek lakik s az erős test szinte ingerli az erős lelket, hogy csak azért is dacoljon a sorssal s a lélek eme elhatározását kész elősegíti a test is, ha erős és így az erős test győzelmet arat a szenvedélyen, ha az erős lélek támogatja, még akkor is, ha a szenvedély már arra a határpontra érkezett, a hol az örvény széle van; — másrészt az erős lélek a legtöbbször megóv a szenvedélyektől, mert a legerősebb szenvedély is csak gyöngeség.

De már én is arra a határpontra érkeztem, melyen nem szabad túl lépnem, mert e gyöngeség az olvasó türelmével való visszaélés lenne s úgy találnék járni, mint a harang, mely szintén a holtakat siratgatja s az élőket hivatgatja, de ezélt nem ér. Mert a holtakon nem segít a sirás, az élők meg annyi hasznát vesznek a harangszónak, hogy megtudják belőle, hányat ütött az óra s mikor lehet leülni — az ebédhez.

Pollux.

A nemzetközi jog és annak közvetlen folyománya.

Irta: *Murányi V. Anna.*

(Folytatás.)

Azonban, bár a jog az egyes államokat elkülönített állapotba helyezi, abban fentartja és biztosítja, mégis másrészt megint szükséges, hogy legyen oly kötelek, mely egymással összekapcsolja, fensőbb társadalmi egységbe fűzze. Mert egymással fensőbb állami vagy népszövetséget alkotván e célra nem elég, hogy a jog elkülönítse őket és az egészek egyenjogú tagjai gyanánt tüntesse föl, hanem másféle hatalom is szükséges mely enélkül, hogy elszigetelt, önálló létüket megszüntetné, bensőleg élő társadalmi egesszé köti össze. Ezen hatalom pedig ellentét a jognak: a szeretet. Ez az egyedeknél azon benső kötelék, mely őket a társaság valamennyi tagjával egybefűzi, mely a társaság organismusában lüktető és összetartó életet fejt ki. Az államok és nemzetek ezt szintén nem nélkülözhetik. Ezek is a szeretet törvénye alatt állanak. Nekik is szól a parancs: „Szeresd felebarátodat, mint te magadat.” Vagy talán az ész és erkölcsi rend törvényei megengedik azt, hogy az individuumok egymás iránt szeretetre legyenek kötelezve, az államok és nemzetek pedig kölcsönösen gyűlöljék egymást, vagy legalább közömbösen nézzék egymás ügyét, baját? Nem. A szeretet törvénye mindenre kiterjed. Épen úgy kötelezi az államok és nemzetek erkölcsi személyiségeit mint az individuumokat. Miként tehát az utóbbiak tartoznak egymást esetleg jó tanácsosul és tettel is segíteni; — azonképp az államok és nemzetek is ily kölcsönösen támogassák egymást midőn ezt a körülmények úgy kívánják. Ha egyik állam vagy nemzet pöffeszkedve elszigetelné magát a másiktól, ennek az lenne következménye, hogy szerteágazó törekvéseikkel tönkre tennék fensőbb társadalmi egységeket. Lenne igen sok állam és nemzet, — társas népszövetség nélkül.

Ami az internationalis jog biztosítékot illeti: annak az a célja, hogy a békét fentartsa a nemzetek közt, és ha az megzavartatnék, ismét helyreállítja. E szerint, ha az államok közt bizonyos jogigények miatt viszályok támadnának, jogi uton kell kideríteni, mi azon esetben a jog, mikor aztán a felek vonakodás nélkül tartoznak az ítéletben megnyugodni.

És ha egy államnak eszébe jut valamely nemzetet jogtalan módon fegyverrel megrohanni, akkor a jogtalanul megtámadott nemzetet szintén fegyverrel kellene segíteni és hatalmát oly sokra emelni, hogy az elengedhesse megrohanást visszaverhesse és a megrohanó államot elégtételadásra kényszeríthesse az erőszakosan megsértett jog miatt. Ez a módja annak hogyan nyilvánuljon a népszövetség terén a jogbiztosíték, ha azt akarjuk, hogy megtegye a hatást. Az ilyen jogbiztosíték annál szükségesebb, mert arról van szó, hogy az államok illetőleg uraik hatalmai rugaszkodnak korlátok közé szorítottassák. Az uralkodóknak a hatalmai terjeszkedése véreken rejlik. A történelem és tapasztalás legalább azt igazolja, hogy a fejedelmek, ha abban meg

nem gátoltatnak, mindig és mindenütt arra törekednek, hogy uralmukat hódítás által folyton nagyobbítsák. És a nemzetek, kik fölött uralkodnak, nemhogy kárhoztatnak e törekvésüket, többnyire helyeslik uralkodóik szándékait és a hatalom terjesztésben szinte versenyeznek velök. Innét magyarázható, hogy a történelem minden százada mutat föl véres háborukat, melyek inségbe, nyomorba dönték a nemzeteket s melyek nyomán mindenütt romok, átok, pusztulás termettek. Ezeket figyelembe véve, mindenki beláthatja, hogy a népszövetségi jog, a nemzetek békéjének biztosítása végett, okvetlenül garantiára szorul; és hogy a népjog ezen garantiája csak ott van meg, hol a nemzetek egymás közötti viszálykodásai bíróságilag egyenlítettnek ki és hol ama nemzetek, vagy államok, melyek gonosz és szakkal kirúgtak a jog hámfából és más nemzeteket vagy államokat veszályba sodortak, e miatt a bíróság által büntetésre ítéltetnek és ismét a jog korlátai közé szorítottatnak.

Mi most a népjog? Főbe van ütve. Ugy látszik népjog ma már többé nem is létezik. De valóban sem létezik. Legalább nem létezik azon értelemben, hogy semmi elismerésre sem talál. Igaz ugyan, hogy ez, a mennyiben természetes népjog, kiüríthatlan. De mit ér, ha nem érvényesítheti magát, minthogy el nem ismerik. A jogpolitika helyére a baromi érdeklődés tolokodott az államok közt, mely a népek egymáshoz viszonyát nem a jogi szabályok szerint rendezi többé, hanem csupán a maga hatalmának és a maga előnyeinek érdekei szerint jár el. Innét van, hogy az egész újabb kort véres háborúk töltik be, melyeket nem a jog és igazságosság indított meg, hanem csupán hatalmi terjeszkedés, hódítás volt a céljok. A népek zsugori és uralomhajhászó fejedelmek martalékává lettek. Ezek zavarták őket egymással gyilkos háborúba, csupán azért, hogy hogy hódítás és erőszak által hatalmuk körét szélesbítsék és telhetlen uralmi nagyravágyaikat kielégítsék. A történelemben alig van borzasztóbb látvány, mint az újabb idők ezen folytonos dynasztikus háborúi.

(Vége köv.)

Kolozsvárról.

— Levél haza. —

November 21.

Hallom — szerkesztő ur, — hogy ott a mi vidékünkön, maholnap ünnepélyesen rákiáltják a vasutra a „mehett“-et. Jó lesz az, ha csapnak a sinek körül egy kis zajosságot addig is, mert valamint a gyermeket bátorítani kell, hogy vezető szalag nélkül járjon, azonképpen a vaskutyát biztatni szükséges, nehogy az ünnepélyes perczben makacsodási szándékot mutasson. Példa ilyes dolgot illetőleg a szamosvölgyi kávémasina, melyről az a való, hogy taszítani kellett a megindításkor. Hogy éppen ilyen kudarcz történjék azonban a mi vidékünkön, attól én nem félek, mert vagyon ott bővölködés előrelátó okos emberekben. Példát nem akarok felhozni, mert félek, hogy az idézetbe a zilahai ártézi kut fundálói is beletalálnak jönni, mely kutról hallom, hogy ördögös furója által sikerült belőle egy kis iszapos vizet kiczitálni. De nem lehetetlen az sem, hogy a vasutjokkal még Somlyóra is becsúsznak valamit abból a menkö civilizált ártézi vízből.

Mert furcsa dolog „ő” (tudniillik a vasut.) Teszem azt beül szuram Nagy-Károlynál egy Zilahig szóló biléttel. Elhelyezkedel gusztusod szerint; rágyujtasz a pipádra (trafikkból) és halod, hogy becsukják mögötted az ajtót, halod, hogy füttyint valami (lehet, hogy viszhangot is ad reá a Magura) és hallasz egy bus kebelből elkeseredetten előtörő „mehett” kiáltást és mégysz... azaz a vonat megy, veled együtt. Vissza nem fordul az teerted, mert megszál menni. (Megjegyzem, a járatlanabbak kedvéért, hogy kivélt képez azon eset, midőn a tied czók-mókostul az egész vasut és az állomáson feledted az esernyődet. Akkor czurukoltathatsz. Tudok rá esetet, mikor így volt.) De, ha úgy tetszik, nem is mozdulsz a helyedből, míg tart a biléted.

Ilyen formán tettek mult heten a nagyváradiak. Huszan okosak unták magukat a nöbeletlen, lármás Váradon. Egyik mondá:

— Csináljunk vándor gyűlést.

Másik kérdé:

— Hova?

Harmadik szól:

— Kolozsvárra.

Negyedik véli:

— Miért?

Otődiktől ilyen formán huszadikig ki lett sütvé okosan, hogy bileteket vesznek, felülnek vasutra Váradon, kiszállnak Kolozsvárra. Meg is történt. Minthogy nem volt övék a vonat, nem fordulhattak vissza. Kolozsvárra bileteket vesznek. Elmennek a színházba este 7-kor, kijönnek 10-kor. Ezt megteszik szombaton is, vasárnap is. Miért? Hát azért, mert ezek a komédiások, a kik most itt vannak, a nyári idény alatt a nagyváradiaknak fognak theatrumbeli előadásokat tartani s a nagyváradi nép szereti előre megnézni, hogy nem fogad-e tót be Thalia házába. (Majd a nyáron a kolozsváriak is mehetnek Váradra, ha megünják itt a verklit és a panorámát.)

Jöttek. Hallgatták, hogy szól az ének „Uff királyról”, a ki mindenkinek kedvét kereső ember. Megtanulták másnap, mi a sorsa „Sarah”-nak, a ki cigány leányból lett finom asszony s mint ilyen megszeret egy csinos ifjú tisztet és férjhez megy gazdag grófhhoz. (Miért?) Az ifjú fogadott fia ennek a férjnek. (Ezért.) A darab meséje tovább az, hogy ez a fiu kerül a asszonyát, mert fél attól az ész zavaró tüztől, a mi annak a szemében ég s viszont a nő is igyekszik ellenszenvet mutatni iránta. De ime, egy eszeveszett pillanatban, feledve marad min-

den földi korlát és két láng összezsap . . . Következik az ifju szivében a bánat, a vizeklés, azután elhidegülés a szép grófnő iránt; szétbontatlan rózsaláncz füzése egy egy lilijom ártatlanságu leánykával. Ah! Menekülni kell a lilijommal a szép grófnő elől más földre, hol nem tiporják össze a szeretők részére nyíló boldogság virágát. A grófnőnek pedig el kell veszni, mert nagyon szerette az ifját. Ohnet gyönyörűen megírta ezeket a meséket és a mi színészeink hatásosan tudják szávalni, ugy hogy a váradiak bizony várják a nyári idényt és aligha bánják az utazást. Nem bánják meg azt sem, hogy hogy az előadás után a Bölöny József intendáns esztélyén kocczinthatnak Sarah grófnővel, az öreg gróffal, csinos tisztjével, a lilijom ártatlan leánykával, Uff király és a theátrumbeli többi fényes uraságokkal is mind, a kik nagyon igyekeztek nyári publikumjuk kedvében járni. Ezután a „Hungária“ szállóban is muriztak egy kicsit és haza mentek.

De talán ezek az urak is a multkor gyűlésezn bejöttek tiszteltesek is, észre veték, hogy a királyváró nagy kapu még most is ott díszleg a hidutca elején s ha nem is jut mindenkinek eszébe, magára érteni az irást: „hódolat fogad, szeretet vár“, mégis lehet olyan, a ki gondolkozik a felett, hogy meddig áll még ott az a faalkotmány? Én elmondom, a mit tudok róla. Szóban volt, hogy csinosan elviszik a sétatér elejére, hol a lombos fák majd reája borulnak ágaikkal és reá hullatják minden tavaszon fehér virágaikat a gesztenyék. Ez talán helyes dolog lett volna és sok okos ember gondolkozott így, de a gondolkozás nem sokat ér ott, a hol tenni kell. Így lett, hogy a városi tanács bölcsen elhatározta, hogy nem veszi meg az építési vállalkozótól a kaput, hanem az csináljon vele azt, a mi neki tetszik. A vállalkozó majd lebontatja, ha akarja, ha nem, ott maradhat, a mig megessi a szű, a mig olyan rom lesz belőle, akár csak a vén redout.

Mert a redout ellen, — hol sok év óta édes bálélek varázsló igézetét álmodja át Kolozsvár mindkét nembeli ifjúsága, — divatban van, egy idő óta, vädképpen felhozni, hogy olyan ódon és elviseit, akár csak a baka elkopott bakancs talpa. Sokat tapodták ezt is, azt is . . . Ez mind igaz. Igaz az is, hogy belülről ugy néz ki, mint egy behorpasztott oldalú suvikszos skatulya, de mégis aligha lesz abból valami, hogy egyhamar új vigadót építsenek s biztosra vehető, hogy a télen még az ócska falak közt fog csevegni a Salamon muzsikájából a sok jogász és jogásztalan csárdás s ott fognak ringani a még eléggé sima parquetten a keringő ütemei szerint is, deli ifjak vállára hajolva, fiatal leányok.

A redoutba tervezik az idénre is a „karácsoni bazár“-t. Ezen a bazáron olcsó holmikat, csecsebecse cifraságokat, virágot, czukrot s más edesseget árulnak a belépti jegyet váltott vásárlóknak a város intelligens hölgyei. Délutánonként pedig csinos hangversenyeket tartanak. A begyülő jövedelmet odaadják a „rongyos egyletnek“, hogy segítsen vele szegény gyermekeket.

Ez a „rongyos egylet“ dr. Rózsahegy Aladár elnökle alatt szent functiót vállalt magára ez évben. Mintegy huszonöt szegény árva gyermeket el lát élelemmel és télre meleg ruhával, adakozásra hiva fel a város vagyonos körönségét. Az egylet csak a maga huszonöt éhező árváira gondolt, pedig ezeken kívül, fájdalom, még nagyon sok segélyre szorult szerencsétlen van. Ezeket elmellőzve lehetővé teszi, hogy a karácsoni bazár jövedelmét megossza az Emke-vel.

Az Emke folyvást vaskövetkezetességgel működik. A napokban is tartott választmányi gyűlést, s elhatározta a vidéki fiókoknak erélyes működésre való felszólítást, valamint a kolozsvári választmány által a fiók közgyűlésének tartását és női választmány alakítását.

Egyébként — szerkesztő ur, — itt fagy. Fagy a föld és hozzá fagnak a fákról lehulló összetöporódott levelek. De fagy az emberek szivében is az érzés, h látja, mint igyekszik a halál szeszélyes kaszavágásokkal borzalmat kelteni maga iránt.

Ime, egy jó öreg urat, Földesi Sándor, városi tanácsost, a közügyek bátor harcosát, a költő Gyulai Pál rokonát is szeszélyesen ragadta magához a halál. Csak kétszer kellett feltűnni a napnak, mig leányát férjhez adja. A jó öreg urnak kedves időtöltése volt a halászás, kiment a menyegző előtt két nappal is a Szamospartra. Talán gondolt a menyegzőre is, mig hálóját huzzák a habok . . . A halásztót egyszerre szédülés éri, a part meredek, az öreg az örvénybe ful. A keresésére indulók halva találták . . .

Alig temették el. Szerdán este a kajántói szántóföldek mellett, agyagdomb szélén, szétzuzott fővel egy hullát találtak, Mucsi József honvédszázados volt, ki dult családi élete után, a halálban keresett vigasztalást. Alig egy éve, hogy elvált nejétől, kivel nem volt békés az élet. Alig egy év alatt tönkrement vagyonilag is és ellankadt bátorsága is a küzdelmekkel szemben. Megmaradt részét vagyonából a kulturegyletnek hagyta. Nem bucsuzott el senkitől, kiment távol a várostól, töltött fegyverrel. A lövés pontosan volt irányozva. Pénteken temették.

Ezek — szerkesztő ur, — az elmúlt hét eseményei. Szükségképpen nekrológ formával kellett végezni az ezekről szóló leveletem, de kárpótlásul a jövő hetit hymen hirrel kezdem.

Meglátják . . .

B. J.

„Segítség.“

Megyének alispánja tek. Szikszai Lajos ur a következő értesítést és meleg hangú felhívást intézte lapunkhoz:

*) E levél elkészten érkezvén hozzánk, nem állunk jót róla, hogy mire festéket lát, nem olvad-e fel a természet kinézet Kolozsvárat? Szerk.

Hadad-Nádasd községében folyó hó 21-én tűz támadván, az a dühöngött szél által élesztve oly rohamos gyorsasággal terjedt, hogy rövid idő alatt 29 lakházat, 75 gazdasági épületet a behordott összes takarmányneműekkel, élelmi szerekkel, a butoroknak legnagyobb részével pusztított el, 119 lélek maradt hajlék nélkül a legnagyobb inségben, s az okozott kár a még csak felületesen eszközölhetett becslés szerint is a 20000 frtot meghaladja.

A károsultak sürgös segélyezéséről s a nyomornak legalább pillanatnyi és első enyhítéséről állásomban gondoskodnom kellatván, a vármegye majorsági pénztárából majdan befolyó adományokból visszatérítendőleg 500 frt azaz ötszáz forintot folyóvá tettem s a tegnapi napon a községben személyesen kiszállván, ott a segélyező bizottságot a járási főszolgabíró és községi előljárárság közbenjöttével megalakítottam s az 500 frtot a károsultak közt a károsodás arányában és az illetők családi és vagyoni viszonyainak figyelembe vételével kiosztottam.

A szomszédos községek is minden lehető áldozatot meghoznak ugyan a nyomor enyhítésére, de a károsodás oly nagy mérvű és igen sokan összes takarmányuknak, élelmi szereiknek, butoraik sőt ruházatuk legnagyobb részének elvesztése által annyira sujtva vannak, hogy nagyobb szabású és gyors segély nélkül ezen szorgalmas, józan életű és tisztán magyar ajku kis község lakosainak javarésze valósággal koldusbotra fog jutni.

Ily szomorú körülmények közt emberbaráti és hazafiúi kötelességünk minden lehető elkövetni és minden eszközt megragadni s felhasználni arra nézve, hogy szerencsétlen embertársaink nyomorán enyhítsünk s őket a végpusztulástól megmentsük.

*

Nekünk ehhez kevés szavunk van, mert a veszély idején és csapás okozta nyomorúságban bármily kis tett többet ér száz szónál is.

A könyörületesszivek nyiljanak meg s összesítvén a szegény fillérét, — a gazdag forintját közakarattal töröljük le a sorscsapás sujtottak arcáról egy-egy könyvet.

Szerkesztőségünk az aláírást megnyitja 5 frtal, Nagy László 5 frt. Ezen 10 frtot már elküldöttük a tek. alispán urhoz. Az azután bejövendő összegeket lapunkban nyugtázzuk és szintén a tek. alispán urhoz fogjuk küldeni.

A „Szilágy-Somlyó“ szerkesztője.

A szegény gyermekek érdekében.

— Levél a szerkesztőhöz. *) —

Sz.-Somlyó, 1887. nov. 28.

Tekintetes szerkesztő ur!

Becses lapjának mult heti számában egy életre való üdvös eszme lett megpendítve, mely hogy megvalósuljon s tetté érlelődjék, vajmi kíváncsós lesz. Lesz mondom, mert hogy azzal sértsem meg a somlyói közönséget, — hogy e szép terv létre ne jöhetne, — eszembe sem juthat, sokképpen lévén áldozatkészségük bebizonytva, ha arról volt szó, hogy jótékonytságot gyakoroljanak és indult légyen az az eszme vagy szent cseél bárkitől, azt mindenkor siker koronázza.

Ugy tudom, — hogy a kísérlet a koszt szerzésre nézve az éhező gyermekek számára — már meg is kezdetett s egyes házaknál történtek felhívások, de ugy értesültem, hogy némi tapintatlan nyilatkozat is történt, a mely ugy a polgárságot, mint az uri osztályt méltán sértheti. Oly módon tétetett ugyanis a kérés, hogy azért szolitanak csupán polgári házakat fel a kosztadásra, mert az uri házakra nézve az ilyes dolog nagyon terhelő! Mit tesz ez? Azt-e, hogy az uri osztály nem szokott, vagy nem szívesen gyakorol jótékonytságot? Vagy hogy a polgárság tartsa szerencsésének, ha ilyenre felszólíttatik? Ugy hiszem, hogy e feltevés sem egyik, sem másik osztályra nézve egyáltalán nem lenne hízolgó.

Somlyó város közönsége, annak ugy az uri mint polgári osztálya mindig megértette a kor kívánalmát s minden szépet és jót előmozdítani folytonosan törekedett, és e tekintetben a két osztály közt különbséget felismerni nem is lehetett, mert a tehetősebb éppen oly készséggel meghozta a közszükségnek forintjait, mint a kevésbé tehető filléreit azért, hogy a szűkölködőkön segítsen, vagy bármely üdvös cseél előmozdítson s ez okból kár lenne a két osztály közt korlátot vonni akarni, mert lehetnek — sőt vannak, — érzékeny kedélyűek, kik ugy is tudják s érzik a különbséget, ha azt velők még ilyen alkalommal nem éreztetik s a kérést — mint reájuk különös kegyet, — nem tüntetik is fel.

A tápintézet létre fog jönni bizonyosan, ha azt közös erővel karoljuk fel és én e sorokkal csak azt óhajtanám elérni, hogy az ily kicsinyes okok ne koczkaztassák a kellő eredményt.

Tisztelettel:

N . . . N . . .

*) Egy előkelő urhölgy kezéből vesszük e sorokat. Mondanunk sem kell talán, hogy annak minden betűjével egyet értünk és igen sajnálatosnak tartjuk mi is az ilyen tapintatlanságokat, a melyek rendszeren a jótékonytságot rovására esnek; de hajlandók vagyunk hinni, hogy a cseél feledtetni fogja az elkövetett sérelmet és minden nemes lélek iparkodni fog tehetsége szerint a cseél előmozdításához járulni. Hála Istennek a jótékonytságot nem tesz kivételt a társadalmi állások között s a gazdag forintjai s a szegény filléréi egyaránt kedvesek, ha tiszta szívről böknek adva! Szerk.

Különfélék.

* A vasút megnyitása, a mint legujabban értesültünk a f. é. december 15-én lesz, mely alkalommal a sz.-somlyói és zilahi vonalrész át fog adadni a forgalomnak, s két-három nap mulva a közlekedés is kezdetét veszi. De hát annyi felsülés és napolás után ugyan ki állíthatja ezt is komolyan?

* Uj rabbi. A megboldogult Horovitz rabbi helyébe a helybeli izraelita hitközség már jelölt uj rabbit. A hirdetett pályázatra többen jelentkeztek próbára s a nagy többség Rosenbaum Mózes nagy-szöllősi lakos és rabbi-jelölt személyében állapodott meg, ki leginkább tetszett a híveknek. A f. hó 26-án a rabbi-jelölt megjelenvén a hívek között, beszédet tartott, mely után azok fáklás zenével tisztelték meg s az eklezsia helyiségében nagy vacsora rendeztetett tiszteletére. A választás vasárnap fog megtörténni s hihetőleg a Rosenbaum Mózes előnyére, ki pár hét mulva foglalja csak el állomását. Mint mondják az uj rabbi művelt és rokonszenves férfit és a hívek nagyon megvannak elégedve választásukkal.

* Tűz volt a f. hó 28-án reggeli 10 óra tájban az oláh-utczán, hol özv. Nagy Károlyné szalmás háza lett a lángok martalékává. A megjelent tűzoltó csapat csakhamar elvégezte munkáját, elfojtva a tüzet s már 11 óra tájban Vischán Elek főparancsnok vezetése alatt katonai rendben be is vonult. A kár mintegy 200 frtra tehető.

* Uj kutyanem és a kutya adó. A kutya adó behozatala végett kiosztott adóbevallási iven a kutyák három neme van kitüntetve. E szerint volna házörző, vadász, és „luxus“ kutya. Persze, hogy a mi luxus az a kutyából is sokba kerül, mert mig a házörző kutyáért 1 frt, a vadászebért 2 frt, addig a luxus kutyáért kerek négy frt az adó. A luxus kutya tehát a kutyák virilisének tekinthető. Ez az elnevezés az ölebeknek nyelvújítás, melyet a természettudósoknak és nyelvészeknek figyelmébe ajánlunk, csak azt nem tudjuk megérteni, hogy hogyan lehet már a kutyákat is luxus czikk gyanánt tekinteni? S azért luxus-e az a bizonyos kutya mert ölebe, vagy azért mert több adót kell fizetni érte? Van aztán még egy másik érdekes és tanulósgos rovata is a mondott iven, a melyben a kutyák nevei (vezeték és kereszt nevei?) lesznek kitöltendőek. Így lesznek aztán majd Pribék Castorok, Hétfalvi Cánisok, Beretvásfalvi Amorok és több ilyen épületes nevek megörökítve, melyek a hivatalos kimutatásokban mindmennyi komoly adófizető polgárként tekintetnek a csak arisztokratikus csaholással és fennhéjázó fogvicsorgatással fognak elolholni a sintér mellett, a kinek eddig gazdájuk minden sátoros ünnepen pizzulákkal és sonkaszeletekkel volt kénytelen adózni. Régi dolog ugyan a kutya-adó, de ez a reform, a mely a kutyákat ilyen formán polgárosította, ennek daczára is roppant furorét csinál különösen az alsóbb néposztálynál, mely eddig a kutyát kutyába se vette s imhol most még adót is kell fizetnie érte.

* Nyilatkozat. Tekintetes szerkesztő ur! Felkérem a tek. szerkesztő urat, hogy jelen soraimnak becses lapjában helyet adni sziveskedjék. A „Szilágy-Somlyó“ ez évi 9. vagy 10. számában a városi közgyűlés lefolyásáról irt tudósításban az áll rólam, hogy „a büntető törvénykönyv rendeleteivel szembeütköző cselekmény miatt hivatalomtól fellestem függesztve.“ A f. évi 47-ik számban a hírek között szintén említett tétetik rólam, mely szerint fegyelmi ügyemben „másodfokulag hozott azon határozat, melylyel 100 frt pénzbírság és a költségek hordozását kimondó elsőfoku ítélet jóváhagyatott, jogerőre emelkedvén, illető hivatali állását ismét visszafoglalta.“ Nehogy azok előtt, kik az ellenem lefolytatott fegyelmi ügyet s a fegyelmi és bünygyi eljárás közti különbséget, vagy a fegyelmi bírság és a bünygyi büntetés közötti különbséget nem ismerik, — azon gyanuban maradjak, miszerint a büntető törvényekbe ütköző cselekmény miatt lettem elítélve és bírságban elmarasztalva: magam iránti kötelességemből kifolyólag jelozni kívánom, mikép nem a büntető törvényekbe ütköző cselekményért marasztaltattam el és nem bünösnek, hanem csak vétkesek és csupán a marha-járlatok kezelése körül észlelt szabálytalanságokért mondatam ki, mely szabálytalanság is a közönség iránti hiszékenységem és jószívűségemnek volt kifolyása. Kiváló tisztelettel vagyok, Sz.-Somlyón, 1887. november hó 24-én. Virág Lajos, városi főjegyző. — Szíves készséggel adunk helyet főjegyző ur nyilatkozatának, nehogy azonban olvasóink közül bárki is ezen levél alapján hireinknek nem tiszta forrásból merítésével vádolhasson, lapunk iránti kötelmeinknél fogva kénytelen vagyunk ezen levélbeli önvédelmet a maga értékére leszállítva, a következőket megjegyezni: 1) F. évi 10-ik számunkban közölt híriünket a megyei alispán urnak f. évi 1972.—1887. számú intézkedéséből vettük, a melyben többek között szószertint ez áll „ . . . ellentétbe jött (már t. i. főjegyző ur) a büntető törvénykönyv rendeleteivel.“ 2-or. Főjegyző urnak azon levélbeli mentsége, hogy a fegyelmi eljárás folytán a hivatalától felfüggesztetést és végül a büntetés súlyosabb nemére való elítélését csak is az emberekbe vetett jóhiszeműségének köszönheti, — mint enyhítő körülmény a fegyelmi határozatban sehol elő nem fordul.

* Előnyös változáson ment át a negyedik évfolymba menő „Korunk“ czimű kath. hetilap, a meny nyiben neves férfiak arczképeit és más csinos kiviteltű képeket ad. A fővárosi lapok közt a legolcsóbb és neves irokkal dicsekedő hetilap. Ára egy évre 6 frt. Tanítók, hivatalnokok, lelkészek és tanulók negyedévre 1 frttal is előfizethetnek. Lelkészek intencióra is megrendelhetik. Szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VIII. Mária-utca 30.

Irodalom.

— **Petri Mór** értekezése: A magyar lyra történeti fejlődése a legrégibb kortól a XVI-dik század végéig a zilah reform. kollegium Értesítőjéből külön lenyomatban is megjelent s megrendelhető 30 kr-ával a „Szilágy” szerkesztőségében.

— K. Váshelyről egy vaskos kötetet vettünk, melyet a „Jótékonyág értesítőjének” nevezhetnénk. A háromszéki árvaház keletkezéséről, munkálkodásáról szól, s most jelent meg, 230 lapon beszél arról ez a jelentés, hogy a székely árvák érdekében mit és mennyi buzgósággal tettek egyesek és a társadalom. Az elején a könyvnek szép nagy emeletes háznak a képe díszlik, a mely az intézet czélfajának szolgál s a hol az Ur gondját veszik fel az árvák iránt a jó emberek. A közleményeket az intézet keletkezési történetének leírása kezdi meg. Ebben el van mondva, hogy 1872-ben kelt az eszme: Szentkirschthy Stephanie bárónő szívében. Ő kezdett agitálni mellette, s ő létesítette is. A társadalom buzgón segítette. Hangversenyek jövedelméből, városok, megyék adományából úgy gyűlt, hogy 9 esztendő alatt 16 ezer forintot számolhattak be a fíradhatlan gyűjtők. Ekkor kifogadtak egy házat s elhelyeztek benne 6 árva gyereket, a kiket az első évben a háromszéki megyei hölgyek láttak el ruhával és élelemmel. A következő esztendőben, 1874-ben, a Felsőleges asszony elfogadta az iskola védnökségét, s attól fogva Erzsébet-árvaháznak neveztetik az. Ugyanez évben alakult meg a tisztikar s a kezelő-bizottság, s kibéreltetett a megától az a nagy ház, melyben most van elhelyezve az intézet, s mely régebben a határőrség őrnagyi telke volt. E házat a megye 3000 frt csekély árért az együletnek adta, úgy azonban, hogy a vételár 6%-át fizessék a nyáron. A miniszter is segítette az együletet felszerelésekkel, úgy, hogy az 1875-ben már 21,000 frtra szaporodott tőkével 16 árvát neveltettek. Ez évben alakították át az árvaház leánynevelő intézetté. A miniszter e czélra is 1000 frt állami segélyt adott. Ez így fejlődött lépésről-lépésre a minden oldalról tapasztalt szeretetteljes érdeklődés s a fíradhatlan buzgalmu elnökség vezetése mellett az intézet odáig, hogy a kormány évi 2000 frt s a fölszerelésre ismételtén adott 10,000 frtnyi segélye mellett ipari tanmühelylyel lett megkövithető, s hogy 14 év múlva az alapítástól fogva 36 apátlan, anyátlan árvának adhat nemcsak menhelyet, de oktatást, nevelést, s így egy-egy élet küzdelmére. Ezek közt a Felsőleges asszony, Erzsébet, a királyné, 800 frttal szerepel. Alapító tag összesen 145 van.

CSARNOK.

Hogy került papné Sárvárra?

— Traktualis adoma. —

Irta: **Kanizsay Endre.**

Tiszteletes Harmath Imre ur azt a balgaságot és tapintatlanságot követte el, hogy már káplán korában komolyan udvarolni merészelt a principálisa leányának.

Váltig intette az öreg esperes úgy kanonika visitatiók alkalmával: „Öcsém uram, a káplán so-hase udvaroljon direct egy leánynak, mindeniknek egyenlően tegye a szépet, mert különben nem kap ekklézsiát.”

Nem fogott rajta; a csirke okosabb akart lenni a tyuknál, pedig hát jó szót fogadni az ilyen tapasztalt öregeknek.

Lám, mikor ide került, a leányos házaknál majd a tenyerükön hordozták, a templomban is az a három első pad minden vasárnap tele volt gyönyörű rózsás arcú hajadonokkal, minden házi vagy nyilvános multságban ő volt a vortántzer, az üresedésben levő ekklézsiák mind számítottak reá, bezeg nincs most már becsese seholl!

Nem hívják most se dísznótorba, se névnapra, lakadalomba is csak illiktol, a templomba is csak néha vetődik el egy-két leányka, az is csak azért megy, hogy ujdontat új bordeaux ruháját bemutassa, meg hogy a többinek referáljon, hogy a káplán nem mond-e kétszer egy predikatiót, — az üresedésben volt falvak is betöltettek mind, Harmath ur szóba se jött. Hja, miért olyan tapintatlan, hogy komolyan udvarol, hát nem tudja ő azt, hogy minden faluban van egy-két kandidált papné, hol a jegyzónél, hol a postamesternél, hol a kurátornál.

De még nagyobb balgaságot és tapintatlanságot is cselekedett a káplán ur.

Annyira járatlan volt a nagyvilágban, hogy komolyan hinni merészelt a leányhűségben, — a jámbor azt hitte, hogy csakugyan neki szánta a szép kis Vilmát a mamája. Pedig dehogy! Csak reservába tartotta, hogy ha talán más nem akad, vagy ha valami különös véletlen folytán Harmath ur városi pap lenne, akkor talán — talán reá szállhatna a harmat a szép virágra, de máskülönben . . . hiszen akad talán más hivatalbeli tisztességes ember is, — a mint hogy akadt is az épen megválasztott körorvos ur személyében.

Valóban nagy balgaság volt tőle, hogy hitt, remélt és bizott, nem tudta kiészlelni, hogy a tiszteletes asszony az emberiség azon különös osztályához tartozott, a kik minden pénzkereső hivatali tisztességesnek tartanak, csupán csak a magukét nem

s mitől sem irtóznak jobban, mint attól, hogy gyermekeik idővel szinte olyan légkörben találjanak élni mint ők.

A doktor ur szeme csakugyan meg is akadt a szép Vilmán s szegény Harmath urnak fájdalmasan kellett tapasztalni, hogy négy évi bizalmának, hitének vára porba hullott.

Hasztalan interpellálta főnökét, főnöknéjét, hiba figyelmeztette őket a százszor adott ígéretekre, a válasz csak egy vállvonítás volt, — a kis Vilma pedig csak folyton azon lovagolt, hogy hát miért nem kap ekklézsiát, akkor talán ő is másképen gondolkodnék, de hát így nem akar vén leány maradni, a faluban úgy is azt beszélük, hogy Harmath ur itt fogja megünnepelni káplánsága tíz éves jubileumát, stb. stb.

Denique is, egy néhány nap múlva, csakugyan doktorné lett Vilma kisasszony.

A lakadalomban dehogy látszott meg a káplánon, hogy busul . . . sőt még neki volt a legragyogóbb kedve, úgy hajnal felé a kántorral az asztaltetején ő rakta legjobban a kállai kettőt, — ha néha-néha egy-egy könyecsepp esett poharába, ki figyelt volna arra?

Hasztalan akarta azonban feledni, szíve mindig feldobbant, valahányszor vizitbe hazajöttek s már-már azon gondolkodott, hogy elmegy innen más vidékre, ne lássa annak a pohos doktornak a boldogságát mindennap, midőn egyszer futár nyargal be a kaputlan paróchia udvarára s izzadt üstökét megtörölve, egyenese hozzá megy s egy levelet ad át neki.

A levélben azt írja az öreg esperes, hogy a még öregebb sárfalui pap jobblétre szenderülvén, a temetés holnap leend, a mikor is a hivatalos isteni tiszteletet, bucsuztatót, stb. tisz. Harmath Imre ur fogja végezni, — egyszersmind jó tanácsképen le volt benne írva, hogy milyen jó áldott nép lakja azt a falut, mennyire jó földje van s hogy ha pályázni akar uramöcsém, hát vegye tudomásul, hogy ott az asszonyok választanak papot, tehát ne a szabadságról beszéljen, mint egy másik atyafi, hanem az asszonyok szívét nyerve meg s fősúlyt fektessen rá, hogy az özvegyek és árvák sorsát oly ríktó vonásokban fesse, hogy még az indifferens harangozó is sirjon; aztán a szokásos halotti torba rá ne jöjjön a diktiozhatnám, ugy ne tegyen, mint az az illető kandidátus, a ki egy kicsit be találván nyakal-

ni, felköszöntötte azt, a kinek tiszteletére ide gyűfünk, a halottat, éltetvén őt az emberi kor legvégső határáig; — aztán hogy mindazáltal el ne felejtse a tanítóval brudert inni, s a másodbíró leányának el ne nézzen a feje felett, stb. stb.

Kigyuladt a dologság e nem várt hírre Harmath ur mind a két orcáján s összezsapta bokáját: no lesz már ekklézsia!

A jámbor küldöncz, a ki kalaplevéve állott ott, fel nem tudta fogni a maga természetes eszével, hogy micsoda emberek lehetnek ezek a papok, más halandó megkönyyezi elhunyt felebarátját, ez még örül neki! . . .

És csakugyan lett is ekklézsia!

Annak idejében a sárfalusiak egyhangulag megválasztották tisz. Harmath Imre urat lelkészökné. Igaz, hogy az egyhangu választás azért történt, mert más halandó nem adta rá a fejét, hogy Sárfaluba pályázzon, lévén ez a traktus legféléreesebb zugában egy völgykatlanban eldugott kis falucska, a honnan ugyan ha az őszi eső megkedte permetezését, úgy október elejétől május végéig a nagy sár és rosz ut miatt — egyedül csak a madár tudott a másik falu határára elrepülni.

Ilyen hely kell neki, — gondolá a tiszteletes ur, itt eltemetheti magát bánatával együtt örökre. Itt nem háborgatja senki, még az esperes is csak úgy négy-öt esztendőben vetődik ide egyszer, ha t. i. kivételesen száraz nyár van, még nadrágos embert se lát, csak a zsidó korcsmárost, meg az adóvégrehajtót. Nem is kell több, kitelik belőle egy kalabriasz vagy preferace parthie.

Ha a szív összetört, törjön össze a nemes ambitio is.

(Vége köv.)

Szerkesztői üzenetek.

Pollux. Nem a papirkosárban, hanem a fiókban hever biz az. Szépirodalmi dolgozatokkal bőven el vagyunk látva s így közlésével várnunk kell a jövő évig. Egy tárczára terjedő s csinnal megirt apróságnál tehetünk csak kivételt; a többinek sorrendben kell jönnie. A karácsoni czikk csinos és jönni fog üdvözlét!

K. E. urnak A traktualis adoma a mint láthatja nem kapott — kosarat. Ilyen genre-ban írt apróságokat mindig szívesen veszünk.

V. Hosszas bőjti praedikatio. Nem a „Szilágy-Somlyó”-ba való. Sajnáljuk mi is, hogy önnök egyáltalán nehezen megy az „ilyes dolog.” Azért legjobb tanácsunk az, hogy hagyjon fel vele.

H I R D E T É S E K.

Rendkívüli előnyös vásárlás!

Van szerencsém tudatni, hogy raktárom felosz-lása miatt tulhalmozott árukészletemet, úgy a most Bécsből érkezett legújabb divatu árakat is igen le-szállított árak mellett árusítom el; nagy választék kész férfi, fiu, gyerek ruhákba, gyapju-szővetek, valódi brassóiak is, női téli bundák, felsők, esőköpe-nyek, rövid kabátok és mantilok, férfi és női ingek, gallérok, kézelők, keztyűk, uti bőröndök, paplanok, rüschök, csipkék, atlasz, bársony és selymek, valódi halcsontos miederek, férfi, női és gyermek kalapok, sapkák, muffok, valamint lábbelik és csizmak nagy választékban, — dohány-, pénz- és szivartárczáik, albumok, selyem, haraszt- és posztó kendők, haris-nyák, illatszerek és mosdó pipere szappanok, vala-mint szépítő szerek. — Ajánlom ujonan berendezett friss fűszereimet, liszteket leszállított árak mellett.

Nagyobb összegű vásárlásoknál hitel időre, sőt részletfizetés mellett adok öltönyöket tiszta gyapju-szővetekből saját szabóm által, megrendelés szerint legdivatosabban a legolcsóbb árak mellett készítik.

Tisztelettel:

Fábry József,

3—3

a városház és színházzal szemben.

En,
CSILLAG ANNA
185 ctm. hosszú óriási
Loreley-hajammal,
melyet az általam fölta-
lált kenőcs 14 havi hasz-
nálata után nyertem, mely
megakadályozza a haj-
kihullást, elősegíti a
hajnövést és erősíti a
hajbort, uraknál előse-
git egy teljes erős sza-
kálnövést, rövid ideig
való használat után a
hajnak, valamint a sza-
kálnak természetes színt
és sűrűséget kölcsönöz és
megóvja korai őszüléstől
a legmagasabb korig. —
Egy köcsög ára 50 kr.,
1 frt, 2 frt. Postával
küldés naponként a pénz előleges beküldése
vagy postautánvétellel mellett az egész világba.

Csillag és Társa
B u d a p e s t, király-utca 26.
19—20

A pesti magyar kereskedelmi bank váltóüzlete
Budapest, Dorottya-utca 1. sz.
ajánl az
1887. december hó 1-én
leendő buzáshoz

BAZILIKA
SORSJEGYEK.
Évenként 3 huzás.
LEGKÖZELEBBI H U Z Á S
1887. december 1-én.
Főnyeremény 100,000 frt.

BAZILIKA SORSJEGYEKET
Készpénzfizetés mellett hivatalos napi árfolyamon
Részletfizetésre:
3 drbot 18 havi részletre á 1 frt 93 kr.
5 „ 18 „ „ 3 frt 23 kr.
10 „ 18 „ „ 6 frt 46 kr.
Már az első részlet lefizetése után az esetleges
nyeremény kizárólag a részletiv tulajdonosát
illeti.
3—3